HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

מתנת שכיב מרע שכתוב בה קנין בי רב כי אמרי אהדדי הו. על כרחך בכותב כל נכסיו פליגי רב ושמואל דלמ' במתנת שכיב מרע במקלת שכתב בה קנין פליגי בהדיא הו"ל למימר מתנת שכיב מרע במקלת כו' ועוד הא תנן מתני' סתמא [לעיל קמו:] שייר קרקע כל שהוא מתנתו ולא מפליג (ה) בין כתב בשטר קנין בין לא כתבו בתוכו והיינו דאמר שמואל לא ידענא מאי לימא לן הא ועוד הא קנה כלום ואפילו אם מת לא קנה ולא הוה ליה למעבד לקובצה אחר דפסק ועוד מדרמינן עלה לקמן מדרב יהודה אמר שמואל שכיב מרע שכתב כל נכסיו כו' מכלל דהא נמי בכותב כל נכסיו מיירי: **שכתוב בה קנין.** והוה הדין אם אין כתוב קנין בתוך השטר או אפילו אין כתן השטר כלל אלא שכיב מרע שהזכיר לווהו שכיב מרע כשחלק כל נכסיו וגם הקנה לווהו בקנין סודר למקבל מתנה אבל אורחא דמלתא נקט שדרך לכתוב בלווהו והקנייניו בשטר כדי שלא תשכחה בלווהו ואפי' לשמואל דאמר לא ידענא מאי לימא לן הדין הא אם לא נכתב הקנין בתוך השטר וכדפרישית לפרושי בסמוך ורלוה לדבר מהא דרמינן עלה בסמוך מהא דאמר רב יהודה אמר שמואל שכיב מרע שכתב כל נכסיו לווהו מידו כו' והיינו בקנין שעשה בלא כתיבה בשטר מיירי: **לווהו כהני ריבתי.** כמו רובתי הרבה (לעיל ח:) המרבה לרבה (מיכה ו). כלומר הטיל שמי כוותה בשורך מתנה זו ע"י שכתב בה כדקליר ורמי בערבים וכל לשון שכיב מרע נתן בה כח שכיב מרע כדמפרש לקמיה [קנג.] וע"י קנין שכתוב בה שאינו ברשותו שכיב מרע חלה במתנה בריא נתן לו כח מתנת בריא שאם עמד חינו חוזר לכיון דדבדי שכיב מרע שכתובין וכמסורין דמו ולענין מיקנא לאחר מיתה לא ברשותו קנין הלכך לייפות כחו של מקבל מתנה הקנה בקנין כדי שלא יוכל לחזור בו אפילו אם יעמוד מחליו: **שאם אמר הלווהו לפנוני.** בזמן המתנה אם נתן לו הלווה שחייב לו מיד אמר מע"ג לליכא למעמד שלמתן קנה בקנין [בגיטין] (דף יג.) מנה לי בידך תנהו לפלוני במעמד שלמתן קנה לו שנת מלוה ולא שנת פקדון והכא קני בלווהו שכיב מרע ואע"ג לליכא למעמד שלמתן: **לא ידענא מאי לימא לן.** דלמא לא קנה כלל אפילו אם מת לכיון דהוה קני בלמירה בעלמא בלווהו שכיב מרע הוה ליה כאלו אמר לו הילוה לי ולא נתן לו כלום ואפילו הכי לא קנה דלמא לא אמר אלא כדי שיכתוב לו שטר חוב אבל לא יקנה בלמירה בעלמא אלא בקנין סודר ומה הוא מקנה לו בהאי קנין מתנת שכיב מרע הוא מקנה לו להיינו לאחר מיתה ואין שטר לאחר מיתה אין מקנה לו מחייב ע"י אין הקנין כתוב בשטר וגם השטר לא נכתב כלל אלא שהוה ונתן מחייב כל נכסיו בלווהו שכיב מרע ומקנה בסודר אין קנין מועיל שלא נתכוון להקנות אלא לאחר מיתה למיד כשמת נפלו נכסים קמי יורשין ותו לא חיילא מתנתו: **אין כותבין ונותנין.** לאחר שמת שמא לא גמר להקנות לו בעל פה אלא עד שיכתוב השטר ושטר שנכתב לאחר מיתה לאו כלום הוא דלעניין שטר לא חמור רבנן דבדי שכיב מרע ככתובין וכמסורין דמו אלא לעניין מתנת ממון לחי אחר תנו נותנין אף לאחר מיתה: **הלכתא כותבין ונותנין.** לייפות כחו של מקבל מתנה לוה וכן קתני מתני' מיניה: **מה דקנו מיניה.** דלמתני שכתוב בה קנין כדי לומדנא לייפוי כחו של מקבל מתנה מחזקין ושמואל אמר לא ידענא היכי מיניה אלא אמר כתבו ותנו מנה לפלוני ולא הספיקו לכתוב וליתן עד שמת אין כותבין ואין נותנין ומשום דאין שטר שלאחר מיתה: והכא דקאמר דנותנין במיפה את כחו קאמר להו אף כתובו והבו. מדקאמר אף כתובו משמע דמתנה מחיים הואי ולהכי אמר אף כשכתובו כדי ליפות את כחו שיהא נמי שטר אבל היכא דלא מיפה את כחו לא קנה דשמא לא גמר להקנותו אלא בשטר ואין שטר לאחר מיתה: מי אמר שמואל הכי שמא לא גמר להקנותו אלא בשטר כו' והא אמר רב יהודה אמר שמואל כו'. כותבו כדי ליפות את כחו אם לא קנה דשמא לא גמר להקנותו אלא בשטר כו': משום רבינו. זה רב: ואין שטר לאחר מיתה ורב אמר לעיל ארכביה אתרי ריכשי. דרב אדרב לא קשיא הא דקנו מיניה משום הכי ארכביה אתרי ריכשי. משום דקנין מחיים הוא ולא לאחר מיתה ולא הוי שטר לאחר מיתה דקנין מחיים הוה אבל אי לא קנו מיניה אלא אמר כתבו ותנו מנה לפלוני ולא הספיקו לכתוב וליתן עד שמת אין כותבין ואין נותנין ומשום דאין שטר לאחר מיתה: **איתמר מתנת שכיב מרע שכתוב בה קנין בי רב משמיה דרב אמרי ארכביה אתרי ריכשי ושמואל אמר לא ידענא מאי אדון בה בי רב משמיה דרב אמרי ארכביה אתרי ריכשי הרי היא כמתנת בריא הרי היא כמתנת שכיב מרע הרי היא כמתנת בריא שאם עמד אינו חוזר הרי היא כמתנת שכיב מרע שאם אמר הלוואתו לפלוני כשעומד לפלוני ושמואל אמר לא ידענא מאי אדון בה** א**שמא לא גמר להקנותו אלא בשטר ואין שטר לאחר מיתה ורמי רב אדרב ודשמואל אדשמואל דשלח רבין משמיה דרבי אבהו הוו ידעי ששלח ר' אלעזר לגולה משום רבינו** ג**שכיב מרע שאמר כתבו ותנו מנה לפלוני ומת אין כותבין ונותנין שמא לא גמר להקנותו אלא בשטר ואין שטר לאחר מיתה ואמר רב יהודה אמר שמואל הלכתא כותבין ונותנין קשיא רב אדרב קשיא דשמואל אדשמואל דרב אדרב לא קשיא הא דקנו מיניה הא דלא קנו מיניה דשמואל אדשמואל לא קשיא** ד**במיפה את כחו יתיב רב נחמן בר יצחק אחוריה דרבא ויתיב רבא קמיה דרב נחמן קא בעי מיניה מי אמר שמואל שמא לא גמר להקנותו אלא בשטר ואין שטר לאחר מיתה והא** ה**אמר רב יהודה אמר שמואל שכיב מרע שכתב כל נכסיו לאחרים אף על פי שקנו מידו עמד חוזר בידוע**

יג. ופס): **מתנת שכיב מרע שכתוב בה קנין.** פירש רבינו שמואל דמיירי בשכתב לו כל נכסיו וה"ה גלא שטר חלא שהקנה לו (ג) תמהי' דלמ' קנין לאחר מיתה לשמואל והניא ליה מדפריך לה לקמן מהא מילתא דשמואל דאמר שכיב מרע שכתב כל נכסיו לאחריס אע"פ שקנו לו כו' ואין נראה לרבינו ליתק כך מאיר דא"כ מתני' דקתני שכיב מרע שאייר קרקע כל שהוא מתנתו מתנה אפי' מיירי לרב מי שלא בקנין אמאי מתנתו מתנה והא קי"ל לעיל דבעי קנין ומי בקנין מ"כ סיפא דקתני לא שייר קרקע כל שהוא אין מתנתו מתנה והא אית ליה לרב הכא דמתנתו מתנה בקנין ועוד לשמואל דאמר אין גט לאחר מיתה הוא הדין נמי דאין קנין לאחר מיתה מ"כ מתני' דקתני שייר קרקע כל שהוא מתנתו מתנה היינו בקנין אין יועיל לשמואל כלום חלא שמא לא גמר להקנותו חלא לאחר מיתה ולוחק הוא להעמיד משנתנו במייפה כחו וכגון שאמר (ג) דבסמוך לא משמע לכי ה ועוד קשה מדפסיק גמרא דהלכתא מתנת שכיב מרע בשמקת בעיא קנין ואם עמד אינו חוזר משמע הא בכולה אם עמד חוזר ואפילו ע"י קנין והא ליתא לרב דאית ליה דקנין אינם כל כך ככל נכסיו כמו במתנת בריא ועוד קשיא דוחק גדול הוא שהגמרא אינו אומר אלא שטר והוא אומר דה"ה נמי קנין אלא שטר ו ועוד דלספרים דגרסינן לקמן וכגון דכתב ליה וקנינא מייתי מיניה מוסיף על מתנתא דמשמע שבמוך השטר כתב לו כן מיהו יש ספרים דגרסי' לקמן כגון דל"ל וקנינא מייתי כו' ונראה לר"י לפרש דמיירי בשטר דוקא והיינו טעמא דרב שסופר שלכך כתב לו קנין בתוך השטר לגלומי כחו יותר שאפי' בכל נכסיו אם שמר אינו חוזר כיון שכתב לו בתוך השטר ו ושמואל סבר דשטר זה אינו אלא מגרע כחו כי אע"פ שיש בו קנין אין בו כדך ייפוי כח אלא יש לנו לומר אלא גמר להקנותו אלא בשטר כו' ורמי

ולפי גראה לומר דקמשמע לן בריש לחין מעמד שלמתן מועיל בשטר אם ס) (לא תימא דתנו במתני' היינו כתבו וכי) הא גוונא אלא בא השטר לעולם לא) מהני מעמד שלמתן ועל כרחך לריכין לומר הא כדלימא והא כדלימא ריש קמ"ל לחין גט לאחר מיתה וסיפא קמ"ל דין אל מעמד שלמתן בממון ואע"ג דלייך אתם בגמרת דסיפא לייני בגריא דומיא דריש אלמא מעמד שלמתן שמו גנו לדמות מהדדי היינו טעמא בגריא דבעי לאוקומא בחד גוונא דלייני בחד גריא אבל אינם דומות לגמרי מהדדי ס) [הגה"ה] ועוד י"ל דמלי לאוקומא ריש דגט שחזור במעמד שלמתן כיון דאוקי מתניתין בהכי ואשמועינן בריש דלעע"ג דאמר תנו גט לאחסי ליה מעמד שלמתן שכתוב בתוכו גט לאחסי ליה ואפי' הכי לא קנה אלא בשטר כך וכן העבד א שמא לא גמר להקנותו אלא בשטר ואין שטר לאחר מיתה ורמי דרב אדרב ודשמואל אדשמואל דשלח רבין משמיה דרבי אבהו הוו ידעי ששלח ר' אלעזר לגולה משום רבינו ג שכיב מרע שאמר כתבו ותנו מנה לפלוני ומת אין כותבין ונותנין שמא לא גמר להקנותו אלא בשטר ואין שטר לאחר מיתה ואמר רב יהודה אמר שמואל הלכתא כותבין ונותנין קשיא רב אדרב קשיא דשמואל אדשמואל דרב אדרב לא קשיא הא דקנו מיניה הא דלא קנו מיניה דשמואל אדשמואל לא קשיא ב במיפה את כחו יתיב רב נחמן בר יצחק אחוריה דרבא ויתיב רבא קמיה דרב נחמן קא בעי מיניה מי אמר שמואל שמא לא גמר להקנותו אלא בשטר ואין שטר לאחר מיתה והא ג אמר רב יהודה אמר שמואל שכיב מרע שכתב כל נכסיו לאחרים אף על פי שקנו מידו עמד חוזר בידוע

כתובות דף נה.; ב) לעיל דף קלה: גיטין דף ט:, ג) לעיל דף קנג., ד) ס"פ מקבל, ה) גי' רש"ל וגי' רש"ס ס"ל סף לנדידיא מנו דאמתני' היינו כתבו ומנו דכתי"ג, ו) גי' רש"ל שייך, ז) רש"ל,

מוסף רש"י

שייך לעמוד הקודם

בסילוא דלא מבע דמא. קון שלימו מוליח דס נעוקבו בנכבר, כלומר שמתח ונדוי (כתובות צא:). **בוקי סריקי.** כלים ריקים, כלומר דבריס שאינן נועס (ע"ז לז: חולין ו:). שייר קרקע כל שהוא מתנתו קיימת. דמתנת שכיב מרע במקלת מס עמד ממליו אינו מחל כי הוחיל ושייר בעלמו הרי היא כמתנת בריא לכלך בין עומד ממליו בין מת מתנתו קיימת, דאלו מדאמר מיתה נתן (לעיל קמו:). **לא** שייר קרקע כל שהוא אין מתנתו קיימת. ומס עמד מחל לפילו קנו מידו, שנראין הדברים שמתמת מיתה נתן ועל מנת שאם לא ימות לא יתנו לא יתקיים מתנה, דמלאן שייר מידי ממריון לאו בלעמא דסכי יכב ליה שאם יעמוד ממליו יתנו בדעב ויכנרך לבריות, אבל אם מת מיהא מתנתו מתנה בין שייר בין לא שייר (שם. ער"ש). **בני רוכל.** שם אסיגן (לקמן קנה:). **והיא בשנים עשר מנה.** כך היתה שום (שם). **האומר תנו גט זה לאשתי וגר'.** גרסינן במתני' ולא גרסינן מן, שלא מכרס ליד אלא בחיים, לא יתנו לאחר מיתה. דגיטו לא הוי עד דמטי לידיה וכי מטי לידיה הא מית ליה משמרל ופקעה ליה לשומיה (גיטין יג.). **מתנת שכיב מרע במקצת בעיא קנין.** שייר בעלמו שלא נתן כל נכסיו, ואפי קנין לא גרמיה לגבויי אלא מיהא בעי קנין דכיון דשייר בעלמו לאו מתנה היא ואינה קיימת אלא אם כן נתן בקנין (גיטין יג.). **מתנת שכיב מרע שכתב בה קנין.** מתנת שכיב מרע אינה קיימת אלא בקנין, שאלו בלווהו שכיב מרע כמכוים שכתבויים וכמסורים, שלא מלוה דעתו עליו, ואם כתוב בה קנין אמר רב ארכביה אתרי ריכשי, כלומר נתן בה שני כתוב, על ידי שכתוב בה כדקליר ורמי בערבים וכל לשון שכיב מרע, נתן בה כח שכיב מרע, ועל ידי קנין שכתוב בה, שהיו עוכא שלא בפניו, והשתא מפרש לה כח מתנת בריא, שאם עמד מתוליו אינו חוזר ממתנתו, ומפ"ק שכיב מרע, והכי היא במתנת בריא ס"מ שאין במתנת בריא לפילו בקנין, שאם כתב במתנה לא שייר כלום אסלוחי אסלוחי לפלוני נתוב לפלוני זה שלווהו לפלוני, ואילו גבי בריא משום קנין לא קני ליה, שאין מלוי מעבא נקנה בחליפין שלא אגב קרקע, כדאמרינן בהזהב (מו.). וכן קנה אם מת לא מתמת קנין שלא מחמת בדבי ס"מ (כתובות נה:). **שמא לא גמר להקנותו אלא בשטר.** שמא לבני אם גמר להקנות לו בעל פה אלא עד שיכתוב השטר ושטר שנכתב לאחר מיתה לאו כלום הוא דלעניין שטר לא חמור רבנן דבדי שכיב מרע ככתובין וכמסורין דמו אלא לעניין מתנת ממון לחי אחר תנו נותנין אף לאחר מיתה: **הלכתא כותבין ונותנין.** לייפות כחו של מקבל מתנה לוה וכן קתני מתני' מיניה: **קשיא דרב אדרב קשיא דשמואל אדשמואל.** לעיל אמר רב כתב לומדנא לייפוי כחו של מקבל מתנה מחזקין ושמואל אמר לא ידענא מאי לימא לן הכי נמי אמרינן בגמרא, ואין שטר מקנה לאחר מיתה. דהא פקעה ליה לשומיה דמתנת בריא ס"מ אינו אלא קנין אחד ואין לחלק בין שייר קרקע לא שייר קרקע, דהא דאמרינן בגמרא דאי לא שייר קרקע אמאי לא קני, לאו משום דלא הוי מתנת בריא אלא משום דלא הוי מתנת שכיב מרע, דאי לא שייר קרקע אמאי לא קני, דכיון דלא שייר קרקע לא הוי מתנת שכיב מרע,